

SvD

Publicerat 15 september 2004 05:30

Inläsning i stället för skydd

Kolumn | Den förlegade arbetsrätten

Karin är vårdbiträde i Falun. För två år sedan bestämde hon sig för att plugga till undersköterska för att kunna göra ett bättre jobb, berättar hon för mig. Men Karin får inget jobb som undersköterska. Det finns nämligen inga lediga tjänster eftersom de redan är "platsade" av andra undersköterskor som är tjänstlediga från sina vanliga jobb.

I stället får Karin vicka sig fram på timbasis på olika ställen, vilket gör att hon sammantaget inte kommer upp i heltid - och därför nu har lägre sammantagen månadslön än innan hon tog studiemedel. Sedan avbetalningarna på studielånet räknats in blir affären ännu sämre. Att vidareutbilda sig blev ett straff.

Mona är långtidssjukskriven på grund av depression sedan hon utsatts för mobbning och trakasserier under två år av sin nye chef. "Jag vill inte förlora min plats i turordningskön", säger hon som förklaring till att hon inte har bytt jobb. Att säga upp sig straffar sig - hellre då klamra sig fast till varje pris, tänker uppenbarligen Mona.

Hon har fått vatten på sin kvarn - maken Thomas sade upp sig från det stora företaget och gick till ett mindre utvecklingsbolag som verkade spännande - fram tills lågkonjunkturen kom. Då fick han gå först av alla och blev arbetslös i ett halvår. Sedan hände exakt samma sak en gång till. Nu är Thomas 45 år gammal och provanställd (!). Att prova på nytt jobb straffar sig, är Thomas lärdom.

På en av våra storbanker jobbar en av mina karriärrådgivningsklienter, Marie, som är 52 år. Hon och hennes 13 kollegor sitter "inlåsta" sedan ett halvår, utan arbetsuppgifter, men uppbär full lön sedan företaget bestämt sig för att outsourca deras arbetsuppgifter till en samarbetspartner. Banken vill inte bli av med de unga och nyanställda som kan andra saker, vilket skulle ske om turordningsreglerna tillämpades. Därför har man båda grupperna anställda - och hoppas på att de gamla så småningom ska tröttna och säga upp sig själva.

Karin, Mona, Thomas och Marie är inte ensamma om att anpassa sig efter lagarna. Många stannar hellre kvar på arbetsplatser där de är mobbade eller har ett trist och föga utvecklande jobb än byter till ett som skulle passa dem bättre och göra dem mer produktiva. De vågar inte av rädsla för att förlora sin "sist-in-först-ut-rätt".

I den forskning jag medverkar i uppger i en färsk studie hela 26 procent av de långtidssjukskrivna kvinnorna att de skulle kunna arbeta om de bytte arbetsgivare. Och 40 procent säger att de hellre skulle vilja arbeta med något annat. Ändå byter de inte jobb. Varför?

Den svenska arbetsrätten har tjänat ut. Fasta anställningar finns i praktiken inte längre. Arbetsrätten bör skrotas för att den ändå inte gäller. Den som den var satt att skydda blir ändå inte skyddad, utan i stället inlåst. För stora företag går det att ta sig runt, som på banken, eller genom att göra en omorganisation. För små företag blir det för dyrt. Vi avstår från att anställa.

I Danmark kan man i princip sägas upp när som helst - ändå har fler kvinnor och män jobb där än här. Vår strikta arbetsrätt är ett stort hinder för utlandsfödda att komma in på arbetsmarknaden. Vi har öppnat famnen för invandrare men stänger dem samtidigt ute via ett omodernt regelverk. I USA har 80 procent av utlandsfödda män ett jobb. Det har bara 55 procent av våra utlandsfödda män.

Det är dags att skrota arbetsrätten och ersätta den med enkla klara regler som talar om för småföretagare, storföretag och anställda vad som gäller. Varför inte börja med att skippa turordningsreglerna, undvika att bevilja tjänstledighet och skapa enhetliga regler för vad det kostar att bli av med en medarbetare?

Exempelvis en månadslön för den som varit anställd mindre än ett år, tre månadslöner för mindre än tre år osv. Vi kan inte längre smyga kring frågan som vi talat runt så länge - utan att något som helst händer.

Monica Renstig är ekonomijournalist och författare. Hon driver Women's Business Research Institute och Women's Business School AB.

MONICA RENSTIG
monica.renstig@wbs.se

Detta är en utskrift från Svenska Dagbladets nätupplaga, **SvD.se**